

ket er så svagt, at det bliver til en rent retorisk figur, »vores kejser« i betydningen »den kejser, vi lige taler om«. Den omvendte, tyskfjendtlige tendens er hyppigere, f. eks. ved John of Salisbury (s. 363 ff.). Også Knud den Stores og de danske kongers holdning til et eget overherredømme over flere riger, hhv. til den tyske konges stilling som sådan, bliver genstand for vurdering inden for rammen af den almindelige problemstilling.

Tore Nyberg

Berent Schweinöper: Königtum und Städte bis zum Ende des Investiturstreits. Die Politik der Ottonen und Salier gegenüber den werdenden Städten im östlichen Sachsen und in Nordthüringen. Vorträge und Forschungen, Sonderband 11, hrsg. v. Konstanzer Arbeitskreis für mittelalterliche Geschichte. Sigmaringen, Jan Thorbecke 1977. 167 s.

Temaet, behandlet mundtligt i *Konstanzer Arbeitskreis für mittelalterliche Geschichte* på Reichenau 1969, præsenteres her som en indledende oversigt på 10 sid., en samling bymonografier, og en sammenfatning med konklusioner på 20 sid. Oplægget er således ikke uligt Erich Herzogs værk *Die ottonische Stadt* fra 1964. Schweinöper, som forlængst har gjort sig fortjent ved fine undersøgelser over Magdeburgs opkomst, præsenterer kun indlandsbyer, heraf en række bispebyer: af de 13 udvalgte byer genfinder man således hele 7 i Herzogs bog. Tyngdepunktet ligger dog ikke på det kirkelige, som hos Herzog, men på de tyske kongers interesse i de vordende byer og deres muligheder for at lænke og påvirke deres udvikling ved beskyttelse og fiskale love. Kongerne synes derved ikke at have drevet den bevidste bypolitik, som en ældre byhistorisk forskning plejede at læse ind i privilegietildelinger og kongelig domsudøvelse. Der er godt udarbejdede planer til alle byer, dog i et meget lille tryk.

Tore Nyberg

Hallvard Trættemberg: Geistlige segl i Oslo bispedømme ca. 1200–1537. Det norske Videnskaps-Akademi. Skrifter. II. Historisk-Filosofisk Klasse. Ny serie nr. 13. Oslo–Bergen–Tromsø, Universitetsforlaget 1977. 159 s. N. kr. 55,00.

Med denne bog fortsætter forfatteren det arbejde, som han i 1953 og 1968 havde påbegyndt med afhandlingerne *Geistlige segl i Nidaros* (Den norske kirkeprovins 1153–1953, udk. i Trondheim) *Geistlige segl i Bergens bispedømme* (festskriftet Bjørgvin bispestol, udk. i Bergen), og indledningen i nærværende arbejde slutter sig også nært til redegørelserne i Bergensfestskriftet. Som naturligt er, gøres der klart opmærksom på, hvilke vanskeligheder man står over for ved gengivelsen af seglene, ikke blot dem, der skyldes beskædigelser i tidens løb, men også, at det anvendte voks i norske segl gennemgående anses for at være af dårlig kvalitet. Enhver, der har haft et segl i hånden, må give forfatteren ret i, at det kan være overordentlig vanskeligt at nå til den fuldkomne gengivelse. I mere end 200 år har man forsøgt sig med tegninger, kobberstik, fototypier, fotografier efter farvede og ufarvede afstøbninger eller direkte efter fotos. Trættembergs indlæg fortsætter den diskussion, som Anders Thiset rejste i anmeldelsen af Henry Petersen, *Danske gejstlige Sigiller* (HT 6. r. I, s. 725 ff.). I modsætning til Henry Petersen, der lod Th. Bergh tegne, hvorefter tegningerne måtte overføres til den litografiske sten med svækkelse af den fuldtro gengivelse som resultat, er Hallvard Trættemberg selv en yderst habil tegner, idet han har leveret omkr. 40 tegninger. De 148 bevarede segl er afbildet på s. 97–159,